

Radikal

İstanbul silueti çatırdıyor

Fotoğraf: FATİH YAĞMUR

ÖMER ERBİL

Türkiye / 25/11/2011

Sultanahmet'in minareleri arasından fırlayan gökdelenler tartışılırken İstanbul silüetine bir bıçak da Beşiktaş'ta saplandı. Başbakanlık Ofisi'nin dibindeki 14 katlı otel, Dolmabahçe Sarayı'nın duvarını çatlattı.

Dolmabahçe Sarayı ile Deniz Müzesi arasında kalan tarihi tütün deposundan geriye tek bir taş bile kalmadı. Oysa bina, 3 No'lu Koruma Kurulu'nca 2005 yılında 'kültür varlığı' olarak tescil edilmişti. Tarihi yapı, aynı kurulun 14 farklı kararı ile yok edildi. Yerine 14 katlı otel inşa edildi. En yakınındaki tarihi binanın boyu 18 metre iken yeni inşaatın boyu 24 metreyi geçti. Boğaz silüetini değiştiren bu görüntü Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'a rağmen oldu.

Günay 12.10.2010 tarihinde kendi el yazısıyla verdiği talimatta "Boğaz'da silüeti olumsuz etkileyen ve Dolmabahçe'den daha yüksek bir yapılaşma olmasın" demişti. Koruma Kurulu bunu görmezden gelerek inşaatın yükselmesine engel olmadı. Diğer yandan inşaat sırasında Dolmabahçe Sarayı'nın duvarlarında çatlaklar oluştuğu tespit edildi. Milli Saraylar "Çökme tehlikesi var" diye rapor yazdı.

İstanbul aylardır Radikal'in ortaya çıkardığı silüet skandalını konuşuyor. Zeytinburnu'nda yükselen ve Sultanahmet Camii'nin minarelerinin arasından görünen gökdelenler için tıraşlansın diyenlerin sayısı da fazla. Bu tartışma sürerken Boğaz'da silüete direkt etki eden, Dolmabahçe Sarayı ve Başbakanlık Ofisi'nin yanında yaşanan bir başka tarih katliamı akıllara durgunluk veriyor.

Daha da yükselecek

1929-1930 yıllarında tütün deposu ve fabrikası olarak Mimar Victor Adaman tarafından inşa edilen tarihi binalar 5 yıl içinde betonarme otele döndü. Başta 'Dolmabahçe Sarayı'nın en kuzeyindeki müze olarak kullanılan 18 metre yüksekliğindeki binanın saçaklarını geçmeyecek şekilde inşa edilmesi önerilen otelin yüksekliği' 24 metreye ulaştı. Günay, 2010'da "Boğazda silüeti olumsuz etkileyen ve Dolmabahçe'den daha yüksek bir yapılaşma olmasın" talimatı vermişti. Bu talimat Koruma Kurulu'na da bildirilmişti. Ancak kurul bina yüksekliğini etkileyen plan tadilatını onaylayarak yeni teras ve çatı katı yapılmasına göz yumdu.

‘Bakan talimat veremez’

Eski 3 No’lu Koruma Kurulu Başkanı Sinan Genim “‘2005’te tescil edilen binanın daha sonradan yıkılması doğru değil. Ancak bu binanın tescil edilmesinin doğru olmadığını düşünüyorum” dedi. Genim, “Ben kurulda göreve başladığımda bina zaten yıkılmıştı. Yıkım kararlarında imzam yok. Bakanın kurula talimat vermesi ise yasal değil. Çünkü kurullar özerktir. Bakan Bey’in böyle bir yetkisi yok” diye konuştu.

MÜZE ÇÖKME RİSKİ TAŞIYOR

Tanrıverdi Holding’in Tekfen Holding’den 2005’te satın aldığı tarihi binanın yerindeki inşaat son sürat devam ediyor. Yerin 7 kat altına inen inşaat 14 kat olacak. Yeraltındaki çalışmalar saray koleksiyonları müzesi ve sanat galerisi olarak kullanılan Matbah-ı Amire binalarında çatlaklara neden oldu.

Milli Saraylar Daire Başkanlığı, 150 yıldan bu yana hizmet veren binada çeşitli zamanlarda depremler geçirmesine rağmen bugüne kadar herhangi bir çatlak ve olumsuzluk meydana gelmediğini vurgulayarak, ‘binada bir süredir kılcal çatlaklar oluştuğu, yığma duvar ve beton döşemelerde oluşan çatlakların tamirattan sonra da devam ettiği, komşu parselde yapılan inşaat çalışmaları nedeniyle önlenemeyecek riskler yaşandığı, meydana gelebilecek bir çökmenin can kaybı ve müze koleksiyonu objelerinin yok olmasına sebep olacağını’ kurula ve ilgili belediyeye bildirdi. Ama bu itiraz bile inşaatın yerin 7 kat altına inmesine engel olamadı.

‘SWISSOTEL SARAYIN ENSESİNE BİNMIŞTI, BU DA OMZUNA BİNMIŞ

Sanat Tarihçi Prof. Dr. Semavi Eyice: Tütün depoları şehrin endüstriyel belleği için önemli tarihi yapılardır. Tescilli binalar tescili kaldırılmadan yıkılamaz. Dolmabahçe’nin dibinde böyle bir inşaatla izin verilmemeliydi. Swiss- otel sarayın ensesine binmişti, bu bina da omzuna bindirilmiş. Yazık!

Eski Mimarlar Odası Başkanı Oktay Ekinci: Tescilli bina yıkılamaz, bu yasaya aykırı. Kıyıda yeni yapılaşım yasak. Boğaz İmar Yasası’na aykırı. Ama hepsi çiğnenmiş.’

Koruma kararı üzerine koruma kararı alınarak yok edildi!

1988: Tarihi binanın otel yapılması fikri ilk kez gündeme geldi. Koruma Kurulu 15.04.1988 tarihinde “alanın Dolmabahçe Sarayı sınırları içinde kalması” nedeniyle turistik tesis yapılmasının uygun olmadığına karar verdi.

1989: Aynı kurul, “Dolmabahçe ve Feriye saraylarının yüksekliğini geçmemek kaydıyla otel inşa edilebileceğine ve tütün deposunun yıkılabileceğine” karar verdi. Ancak bu karar tartışmalar nedeniyle hayata geçirilemedi.

1994: Koruma Kurulu önerilecek avan projenin “Dolmabahçe Sarayı’nın yüksekliğini geçemeyecek, Saray ve Devlet Konukevi arasındaki kıyı kuşağında tarihsel silüetin içindeki uyumlu konumunu gösterecek şekilde düzenlenmesini” istedi. 15 gün sonra da kurul kararını düzelterek, “Dolmabahçe Sarayı’nın müze olan en kuzeyindeki blokun saçak kotunu geçemeyeceğini” karara ekledi.

2005: İstanbul 3 No’lu Koruma Kurulu yepyeni bir karar aldı ve binayı ‘Endüstriyel miras bağlamında korunması gerekli kültür varlığı’ olarak tescil etti.

2006: Koruma Kurulu “Tütün ürünleri müzesi yapılmak, bir sergi alanı oluşturmak, yapının Dolmabahçe Sarayı’na bakan cephesi ile denize bakan cephelerinin askıya alınarak korunması şartıyla” restorasyon projesine onay verdi. İnşaat faaliyetleri başladı.

2007: Koruma Kurulu yeni bir karar aldı. “Cephe duvarları sökülmeden sağlanacak yararın başka şekillerde de sağlanabileceğinden hareketle, sökülerek inşaatın sürdürülmesi daha doğru bir yaklaşımdır.” Cephe duvarlarının da sökülmesiyle tarihi binada, taş üstünde taş kalmadı.

